

5. *Knoflookpad* (*Pelobates fuscus*). Van deze soort werden in Mei 1913 twee larven gevonden te Merkelbeek door Sprenger en Rector Cremers. Deze laatste was zoo gelukkig 15 Juli '13 een volwassen exemplaar te bemachtigen, eveneens te Merkelbeek.

6. *De kleine pad* (*Bufo calamita*). In Limburg wel voorkomend, doch niet algemeen. Komt er nog eens een salamanderenquête, dan geef ik vast de volgende aantekeningen omtrent eenige zeldzame vormen.

1. *Alpensalamander* (*Molge alpestris*). Deze zijn gevonden te Mook, Venlo, Valkenburg(?), Schinveld en Brunssum (31 Maart 1913).

2. *Vuursalamander* (*Salamandra maculosa*). In 1912 voor het eerst gevonden te Eysden. In 1915 vond Rector Brouns een exemplaar te Overbunde. Verdere vondsten zijn bekend te Noordbeek (?) en te Rolduc (aangevoerd?). In de collectie van de Gemeentelijke H.B.S. zijn 2 spiritusexemplaren, waarvan Swart vermeld, dat deze reeds aanwezig waren voor 1915 en dat beide exemplaren afkomstig zijn uit de omgeving van Maastricht.

10 September 1924 werd een exemplaar gevonden te Geule bij den watermolen.

3. *Vinpootsalamander* (*Molge palmata*). Voor het eerst gevonden 27 April 1913 te Brunssum door Palant. Kwam daar veel voor.

Tot zoover oude vondsten van „zeldzame amphibiën” uit Limburg. Veel is echter in de jaren, die achter ons liggen in Limburg veranderd. (Brunssumerheide). Hoe zullen de nieuwe opgaven uit Limburg luiden?

Maastricht.

G. H. WAAGE.

Bondgenooten of samenzweerders. — Lang hadden ze in de tuinen reeds gewoond, twee boschuil, bijzonder groote exemplaren. Eerst voorzichtig in de donkere sparren, heel achter, later met meer vertrouwen in de menschen op de takken der kastanjeboomen, dicht bij de woningen. Rustig zaten ze daar te dutten — ieder in een anderen boom — en ze vonden 't prettig, als de zon hen goed bescheen en ze durfden haar wel aankijken ook.

Echte stamgasten werden ze, die slechts nu en dan met hun groote oogen eens keken naar de menschen die in de tuinen liepen; vredige boombewoners, ongevaarlijke burens — overdag tenminste. Vader en moeder houtduif bouwende op het boom-asylrecht, lieten hun jongen wel alleen met een uil een anderhalven meter boven het nest zittende als een kindermid.

Overwinteren deden ze ook; dan zaten ze des daags in de donkere sparren.

Tot laat in den namiddag bleven ze gewoonlijk ongemoeid, maar dan, als de merels genoeg gegeten hadden, was de rust voorbij. Eerst een schetterend uitschelden door één merel; dat lokte een tweede aan en dan begon 't eerst recht, onophoudelijk klomk het hooge tjiep, tjiep. En ze vlogen, om den uil een vleugelslag te kunnen geven, van achteren zoo vlak langs hem als de eerbied voor den snavel toeliet. Tegenover al dat lawaai toonden de dikkoppen gewoonlijk wijsgeerige rust en minachting: ze lieten zich niet opjagen en schoven alleen een enkelen keer dichter naar den beschermenden boomstam.

Gevaarlijker waren de kauwen. Die bewoonden een huis achter een der tuinen. En het gebeurde, dat als een uil tegen den avond bij zijn kameraad in den anderen boom wilde komen, hij nauwelijks ontsnapte aan een stoot van een kauwenbek. Wanneer de uilen dan bij elkaar waren, volgde een klagend geluid, een heel zacht beklag op een triestig kweelends toon, zoo heel anders dan hun nachtgeluid, dat sombere vol van spooksel, nare voorspelling en grafgedachten, met name dat van de oudere exemplaren.

Het was nog vóór de schemering op een nazomerdag. Een uil zat, op een meter of tien boven den grond, op een tak van een grooten kastanjeboom. De kauwen zaten en vlogen op en bij hun dak. Stille was er; op eens eindigde deze door ongewoon hevig en doordringend getjiep van merels. Niet minder dan vier waren het, die te gelijk den uil gingen bestoken. Onophoudelijk en bijna gillende van opgewondenheid vlogen ze langs hem heen en trachtten ze hem door vleugelslagen te verdrijven. Slechts een oogenblik na 't begin van den aanval gingen zes kauwen ter hoogte van de zitplaats van den uil rondom den boom vliegen: zij cirkelden op gelijken afstand van elkaar.

Steeds luider, men zou zeggen hartstochtelijker, werd het tjiepen der merels en wilder werden hun aanvallen. Telkens raakten zij den uil: hij wankelde, moest zich verplaatsen, verloor opnieuw zijn evenwicht, tuimelde op een lageren tak en zette zich daar schrap.

Een paar minuten wellicht duurde de strijd: toen brak de spanning. Of de kauwen duizelig werden van al dat gedraai? Of hun geduld eindigde, toen de toelag om den uil uit den boom te drijven aan de merels niet spoedig gelukte? Hoe het zij, op ééns vlogen zij weg en zetten zich op het dak. En onmiddellijk hielden de aanvallen der merels op en vlogen ook zij zwijgend heen: de uil was gered. Alleen had hij nog, toen hij het later waagde naar zijn kameraad te vliegen, een aanval te verduren van een kauw, die blijkbaar op de loer was blijven zitten. Er volgde weer het zachte klagen van het paar.

Hoe is nu dat krijgsplan in het brein der vogels gerijpt?

Hierbij valt op te merken, dat de uilen reeds meer dan een jaar in de boomen hadden gehuisd, dat — voor zooveel ik heb waargenomen — de merels nooit vóór of na het gemelde feit met haar vieren een uil hebben bestookt, dat zij te gelijk verschenen en hun aanval begonnen en dat de kauwen — voor zooveel ik heb waargenomen — nooit te voren of daarna op de voorschreven wijze rondom den boom hebben gevlogen.

De wensch, dat de uilen werden toegetakeld bestond bij merels en bij kauwen en was de prikkel tot aanvalsgedachten. Dat zij den uil niet konden afranselen, wisten de merels en ook, dat de kauwen dit wel konden als de uil de ruimte moest kiezen. Dat het te midden van de boomtakken een voor kauwen minder geschikt vechterrein was wisten deze en ook dat er kans bestond dat de merels den uil uit den boom op hun gebied, de ruimte, zouden drijven.

Maar de vraag is of de gedragingen en van de merels en van de kauwen vooraf in hun aller voorstelling lagen dan wel of die van de kauwen alleen het gevolg waren van het gezicht op den — slechts even te voren begonnen — aanval der merels en of dus dat gezicht in verband met den aanwezigen prikkel om den uil te treffen de voorstelling heeft te weeg gebracht van een bestaande kans en die voorstelling er toe heeft geleid dat zij rondom den boom zijn gaan vliegen.

J. D. T.

Anopheles. — Naar aanleiding van hetgeen u schrijft in „Een jaar in den tuin” in de Januari-afl. van „De Levende Natuur”, zij het mij vergund u te wijzen op de mededeeling omtrent het voorkomen van *Anopheles* larven in slooten begroeid met *Chara*, rondom Alkmaar, in „De Levende Natuur”, afl. van 1 Oct. 1919, blz. 190.

Amersfoort, 12 Jan. 1927.

D. BOLTEN.

Salamanderbui. — Misschien vindt u het de moeite waard, dat ik op 1 Sept. '26 op den weg die van het Lathumsche veer naar Velp loopt, tegen den avond duizenden salamanders ter grootte van 3 cM. heb waargenomen. Het was een warme dag en de beesten, die tot de soort kleine watersalamander behoorden, tippelden van de eene berm naar de andere berm van den weg. Velen moesten door het fietsenverkeer het leven er bij inschieten. Weet u misschien wat de reden is van dit feit, dat zich alleen op dien dag afspeelde?

Den Haag.

R. WALDECK.

Staatsnatuurmonumenten. — Met veel belangstelling nam ik kennis van het artikel van Uwe hand over „De Staatsnatuurmonumenten op Texel” in De Levende Natuur van November 1926.

Waar echter in dit artikel enkele abuizen zijn binnengeslopen, meen ik goed te doen U hiervan in kennis te stellen.

1. Onder pag. 208 staat: „De Siboesnollen vallen er dus buiten” dit moet zijn de „Siboesnollen vallen er dus *binnen*”.

2. Wat de beschrijving van het natuurmonument „de Geul” betreft, zoo omvat dit alle Staatsgronden gelegen ten Zuiden van de grenslijn tusschen de oorspronkelijke perceelen 2 en 3. „Het vlieggkamp” enz. ligt er derhalve *binnen* en niet buiten, zooals bovenaan pag. 209 gezegd wordt.

3. Op pag. 210, onderaan staat dat „Terschelling is reeds in bewerking” hetgeen den indruk geeft dat de natuurmonumenten op Terschelling nog niet zijn vastgesteld. Dit is echter wel zóó en wel vóórdat ze op Texel werden vastgesteld. Het laatste is geschied bij Ministerieel schrijven van 12 April 1926, het eerste bij idem van 21 Augustus 1924.

VAN DISSEL, Directeur van het Staatsboschbeheer.